

Steenis). Mogelijk duurt de larvale ontwikkeling langer dan een jaar (REEMER ET AL. 2005). De winter wordt als larve doorgebracht. Het popstadium duurt circa zeventien dagen (pers. obs. C. Dussaix).

Summary – Scarce. No apparent trends. Open, well-developed deciduous forests with old trees. Occasionally found in open habitats far from forests. Larvae were found twice in rot-holes in beeches, in company of larvae of *Mallota* sp.

Myolepta vara Zwarte myolepta

MR

Middelgrote, geheel zwarte *Myolepta* met korte geelbruine beharing op enigszins dof borststuk en glimmend achterlijf. Lengte 9-12 mm.

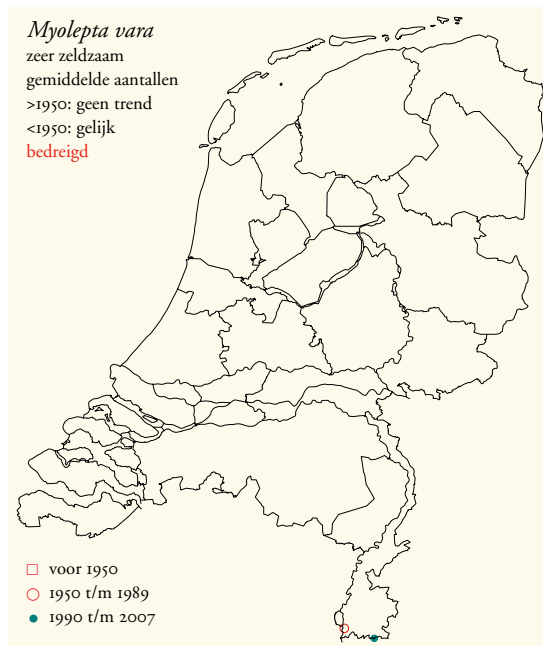
Verspreiding en vliegtijd

Palearctisch. Van West-Europa tot in Azerbeidzjan. In Europa bekend van Noord-Duitsland tot Noord-Spanje, Mid-den-Italië en de Balkan (REEMER ET AL. 2005).

In ons land slechts twee keer gevonden, beide in Zuid-Limburg: een mannetje in het Savelsbos op 2 mei 1966 en twee vrouwtjes bij Vijlen op 9 mei 1998 (LANKREIJER 1999). Elders in Europa gevonden van half april tot eind juni.

Neoascia vrouwtje
(*N. obliqua* of *N. podagrica*).

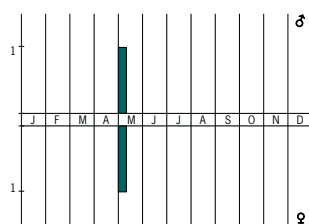

Ecologie

Open plekken in goed ontwikkelde loofbossen met grote oude bomen zoals eiken.

Een van de Nederlandse vrouwtjes is op asfalt gevangen, het andere vrouwtje zat op een blad van lijsterbes (LANKREIJER 1999). De vliegen zitten vaak laag en onopvallend op zonnige plekjes in een verder schaduwrijke omgeving, zoals in bossen op kale grond, boomstronken en lage bladeren (SPEIGHT 2000A).

De larve is gevonden in nat rottend materiaal onder in een holte in een afgezaagde eikenstomp. Het popstadium duurt circa achttien dagen (DUSSAIX 1997).

Myolepta vara

Summary – Very rare, only two records (1966 and 1998). No apparent trends. Threatened. Open areas in well-developed deciduous forests with old trees. A female was found sitting on an asphalt road, another female on flowers of *Sorbus aucuparia*.

Neoascia Korsetzweefvliegen

MR

Zeer kleine tot kleine slanke zweefvliegen (3-6 mm) met ingesnoerd knotsvormig achterlijf, vooral bij vrouwtjes. Kenmerkend zijn het ontbreken van een middenknobbel op het gezicht, de vooruit gestoken mondrand en de randaders in de vleugel die een rechte hoek vormen met de lengteaders. Met dit laatste kenmerk onderscheidt het genus zich van *Sphegina*. De ogen van het mannetje raken elkaar niet.

Taxonomie en determinatie

De naamgeving van de Europese soorten is opgehelderd door Thompson (1981b). De Noordwest-Europese soorten kunnen op naam worden gebracht met Barkemeyer & Claussen (1986). De tot nu toe bekende larven kunnen op naam worden gebracht met Maibach & Goeldlin de Tiefenau (1993).

Verspreiding

Er zijn vijftientig soorten in het Holarctische gebied en twee oriëntaalse soorten (REEMER & HIPPA 2005). In de palearctis komen twintig soorten voor, in Europa tien, in Nederland acht (CLAUSSEN & HAYAT 1997A, HAUSER & KASSEBEER 1998, KASSEBEER 2002, PECK 1988).

Ecologie

De imago's vliegen laag door de vegetatie en bezoeken diverse bloemen, meestal in vochtige omgeving. De larven leven van bacteriën in rottend plantaardig materiaal, bijvoorbeeld langs oevers maar ook in mest- en composthopen. Voor zover bekend overwinteren alle soorten als volgroeide larve (MAIBACH & GOELDIN DE TIEFENAU 1993, ROTHERAY 1993).

Neoascia annexa Breedband-korsetzweefvlieg

MR

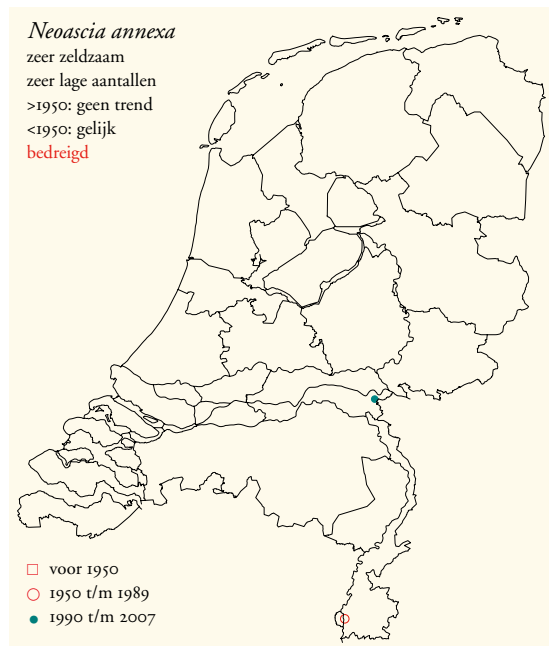
Vrij grote, slanke *Neoascia* met weinig uitstekende mondrand, geheel heldere vleugels en twee lichte banden op achterlijf die niet of nauwelijks versmallen bij de zijnaad. Lengte 4-6 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Europees. Van Zuid-Zweden (J. VAN STEENIS ET AL. 2001) tot in berggebieden rond de Middellandse Zee en van Frankrijk tot de Kaukasus. In West-Europa zeldzaam.

In Nederland is *N. annexa* bekend van een vondst op de Sint Pietersberg (LI) in 1984 (VAN AARTSEN 1993) en van enkele exemplaren uit Ubbergen (GE) in 1996 en 2002.

De Nederlandse vondsten zijn van 23 juni, 18 juli en 17 augustus. In België en Duitsland is de soort gevonden van mei tot en met juli, met een vondst in september. Er zijn twee generaties: een grote in het voorjaar en een kleine aan het eind van de zomer (BARKEMEYER 1994, MAIBACH & GOELDLIN DE TIEFENAU 1993, VERLINDEN 1991).

Ecologie

Beide Nederlandse vindplaatsen betreffen loofbos op kleigrond. Bij Ubbergen gevonden in kruidenbegroeiing onderaan een beboste helling waaruit veel bronwater tevoorschijn kwam (pers. obs. A. van Eck). In het buitenland komt de soort voor bij zuurstofrijke beken en bronnetjes in loofbossen in berg- en heuvellandschap (MAIBACH & GOELDLIN DE TIEFENAU 1993, J. VAN STEENIS ET AL. 2001).

De volwassen dieren vliegen tussen de oevervegetatie, bijvoorbeeld bij groot hoefblad, niet ver boven de grond. Ze zitten veel op bladeren en stengels van kruiden. In het buitenland zijn ze vaak in gezelschap van *N. obliqua* of *N. unifasciata* te vinden (BARKEMEYER & CLAUSSEN 1986, MAIBACH & GOELDLIN DE TIEFENAU 1993, J. VAN STEENIS ET AL. 2001).

Larven zijn gevonden in de koude natte bodem van de oever van een beek, op 1-3 cm diepte en op minder dan 40 cm van het water. De poppen zijn op maximaal een meter van dezelfde beek bovengronds gevonden tussen mossen en levermossen. Verpopping vindt plaats in de eerste helft van mei en tussen half juli en begin augustus. De popfase duurt 2-3 weken (MAIBACH & GOELDLIN DE TIEFENAU 1993).

Summary – Very rare. No apparent trends. Threatened. Deciduous forest on clay soil near streams and springs.

Neoascia geniculata Kortspriet-korsetzweefvlieg

MR

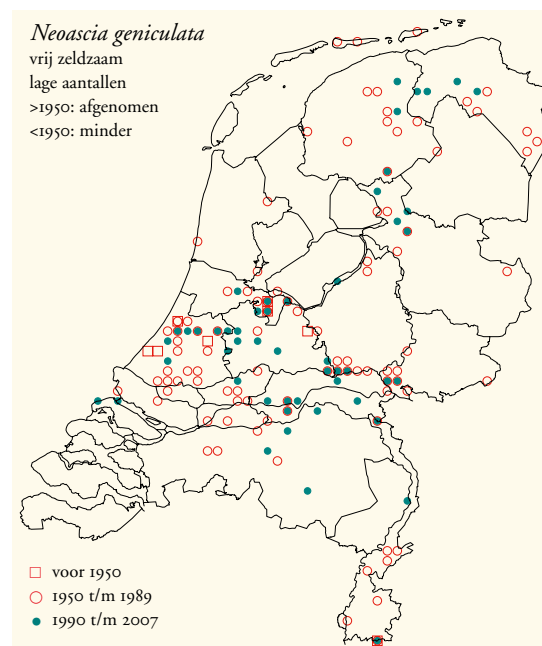
Vrij kleine *Neoascia* met geheel heldere vleugels. Mannetjes met licht bandje op rugplaatje 3, vrouwtjes geheel zwart. Van *N. meticulosa* te onderscheiden door korte derde anten-nelid. Lengte 4-5 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Palaarctisch. Van West-Europa tot in Oost-Siberië. In Europa van Ierland en Noord-Scandinavië tot in Midden-Frankrijk, de Alpen en de Balkan. In België vrijwel beperkt tot Vlaanderen.

De Nederlandse vindplaatsen zijn sterk geconcentreerd in laagveen-, zeeklei- en rivierengebieden. Daar plaatselijk vrij algemeen, daarbuiten zeldzaam.

Vermoedelijk twee generaties.

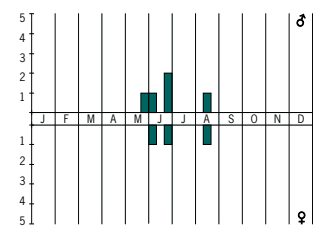
Ecologie

Matig voedselarme tot matig voedselrijke moerassen, met een vegetatie van planten als kalmoes, gele lis en watermunt, bijvoorbeeld langs vegetatierijke sloten en plassen, in dotterbloemhooilanden en veenweidegebieden, graslanden op klei en in uiterwaarden op plaatsen die niet in directe verbinding staan met de rivier.

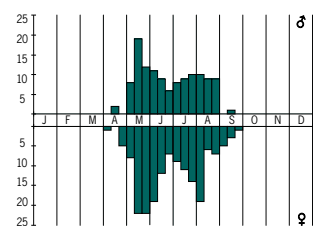
Neoascia geniculata vliegt laag door de oevervegetatie op modderige plekken. Hier vertonen de mannetjes zweefgedrag als er een vrouwtje in de buurt is, soms met meerdere bij elkaar. Beide seksen bezoeken boterbloem en pinksterbloem, ook wat verder van het water verwijderd.

De larve is in Denemarken gevonden langs oevers in veengebieden (LUNDBECK 1916).

Summary – Scarce. Less common before 1950, decreased since. Oligomesotrophic to moderately eutrophic marshes, e.g. in fenlands and floodplains (at sites which are not directly connected with the river).

Neoascia annexa

Neoascia geniculata

Neoascia interrupta Veelvlek-korsetzweefvlieg

MR

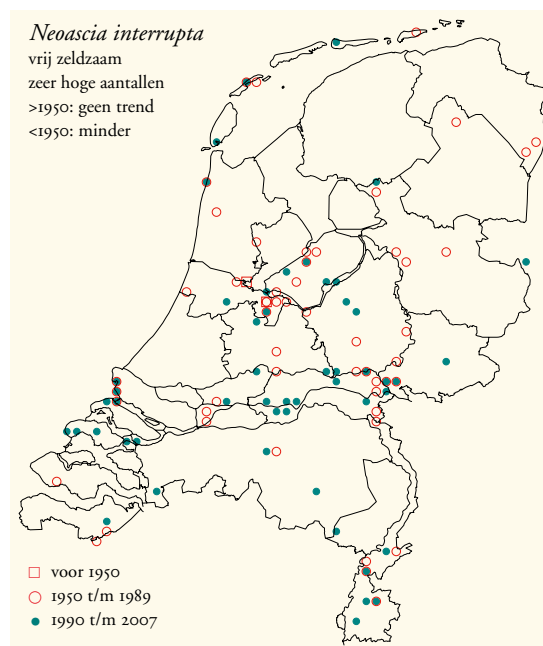
Middelgrote slanke *Neoascia* met donker gezoomde randaders. Verschilt van andere *Neoascia*'s door vlekken op rugplaatje 4. Vlekken ook op rugplaatjes 2-3 aanwezig, maar op rugplaatje 2 niet altijd duidelijk en bij mannetje op rugplaatje 3 soms tot band versmolten. Lengte 5-6 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Palaarctisch. Van West-Europa tot in West-Siberië. In Europa van Zuid-Engeland en Zuid-Scandinavië tot Midden-Frankrijk, de Alpen en de Balkan.

In Nederland een vrij zeldzame soort die verspreid over het land voorkomt.

Aantal generaties onbekend.

Ecologie

Vrij voedselrijke moerasbossen en moerassen met hoog opgaande vegetatie van bijvoorbeeld riet en lisdodde. Kan in aantal voorkomen in broekbossen en bij natte ooibossen in uiterwaarden nabij struweel van bijvoorbeeld braam, zwarte els en wilg. In de duinen nabij grote en kleine voedselrijke duinmeren. In veengebieden komt de soort nauwelijks voor, in tegenstelling tot veel andere *Neoascia*-soorten. In Groot-Brittannië ook bij brak water (BALL & MORRIS 2000).

De imago's vliegen in de buurt van water tussen de vegetatie of zitten op bladeren van struiken, lisdodde en andere oeverplanten. Ze bezoeken diverse bloemen, waaronder vaak boterbloemen. Op heel warme dagen zijn ze ook in droge duinen ver van water vliegend aangetroffen.

De onvolwassen stadia zijn onbekend.

Summary – Scarce. Less common before 1950, no trend since. Eutrophic marshes with trees and shrubs, e.g. floodplain forests and near coastal dune lakes.

Neoascia meticulosa Donkere korsetzweefvlieg

MR

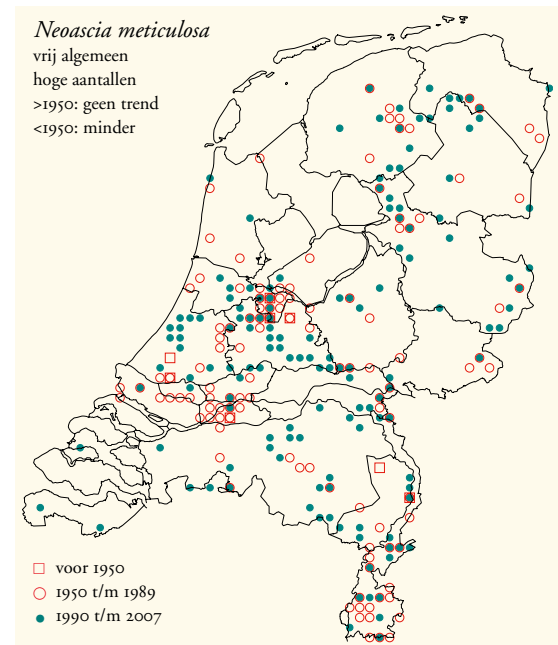
Vrij kleine tot middelgrote *Neoascia* met heldere vleugels. Mannetje met licht bandje op rugplaatje 3, vrouwtje geheel zwart. Achterlijf van vrouwtje opvallend breed en knotsvormig. Van *N. geniculata* te onderscheiden door lange derde antennelid. Lengte 4-6 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Palaarctisch. Van West-Europa tot in Siberië. In Europa van Ierland en Zuid-Scandinavië tot aan Noord-Spanje, de Alpen en de Balkan.

In Nederland een vrij algemene soort die vooral voorkomt in het noorden en westen van het land, maar ook in Limburg veel vindplaatsen heeft. In de duinen en op de binnenlandse zandgronden is de soort vrij zeldzaam, maar kan plaatselijk in aantal voorkomen.

Mogelijk twee generaties.

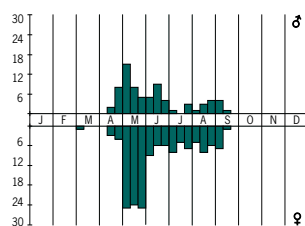

Ecologie

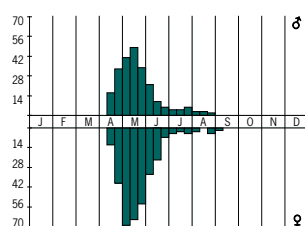
Open, ondiepe, venige moerassen met lisdodde en omliggende matig voedselrijke graslanden, bijvoorbeeld langs oevers van sloten en poelen met dichte oevervegetatie. Ook in hoogveen.

De imago's vliegen laag door de oevervegetatie of zitten op bladeren en bloemen, bijvoorbeeld van boterbloem. De paring duurt 5-10 minuten (MAIBACH & GOELDIN DE TIEFENAU 1993).

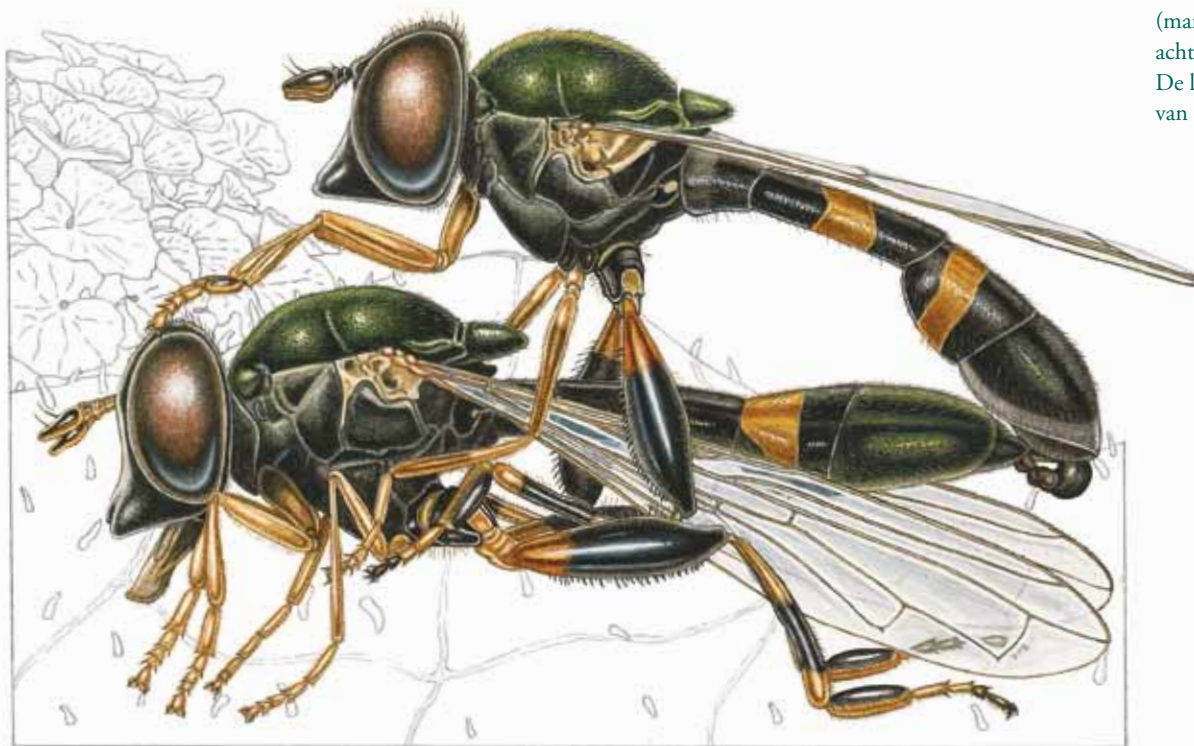
De larven ontwikkelen zich onder water tussen bladscheden van dode rottende lisdodde. Aan het eind van de herfst kruipen ze langs de stengel omhoog tot gemiddeld 23 cm en maximaal 70 cm boven het water. Gedurende de winter verplaatsen ze zich langs de stengel: omlaag bij lage temperaturen, omhoog bij hoge. Verpopping vindt plaats van maart tot in mei aan de binnenkant van de bladeren op gemiddeld 36 cm boven het water. De popfase duurt circa drie weken (HARTLEY 1961, MAIBACH & GOELDIN DE TIEFENAU 1993).

Neoascia interrupta

Neoascia meticulosa

Neoascia obliqua in paring (mannetje boven). Op de achtergrond groot hoefblad. De larven leven in stengels van deze plant.

Summary – Fairly common. Less common before 1950, no trend since. Open, shallow moors and marshes with *Typha*.

Neoascia obliqua Scheefvlek-korsetzweefvlieg

MR

Middelgrote *Neoascia* met donker gezoomde randaders. Lichte band op rugplaatje 2 wijst in het midden naar voren (als een omgekeerde letter 'v'), maar band soms onderbroken, waardoor twee schuin naar voren wijzende streepjes ontstaan. Lengte 5-6 mm.

De door Van Doesburg (1953) beschreven *N. obliqua* ab. c. *imperfecta* bleek tot *N. unifasciata* te behoren (BARKEMEYER & CLAUSSEN 1986).

Verspreiding en vliegtijd

Europees. Van Zuid-Zweden tot de Pyreneeën en van Ierland tot in Rusland.

In ons land vrij zeldzaam, verspreid over het hele land gevonden op een beperkt aantal vindplaatsen, maar daar vaak in aantal. Vermoedelijk kan het aantal vindplaatsen bij gericht zoeken op geschikte plaatsen flink worden uitgebreid. Aantal generaties onbekend.

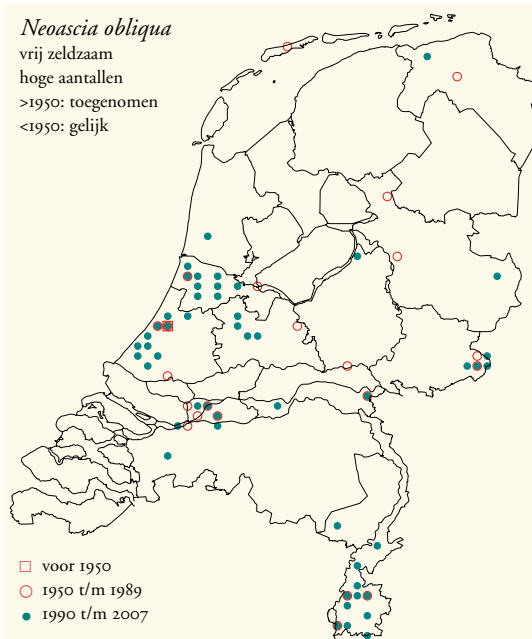
Ecologie

Oevervegetaties en beschutte, vochtige plaatsen in bossen en struwelen, vaak nabij groot hoefblad (tot op enige honderden meters ervandaan). De imago's vliegen laag door de vegetatie.

De larven zijn bij Winterswijk gevonden in stengels van groot hoefblad waarin gangen waren geknaagd door de larve van *Cheilosia himantopus* (pers. obs. B. Achterkamp). Dušek & Láška (1962a) vermelden herhaaldelijke vondsten

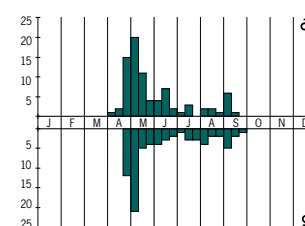
Neoascia obliqua

vrij zeldzaam
hoge aantallen
>1950: toegenomen
<1950: gelijk

van de larve van '*N. podagrica*' in groot hoefblad in gangen die daarin waren geknaagd door *Cheilosia canicularis*. Waarschijnlijk betreffen de vondsten van deze auteurs echter de larven van *N. obliqua*.

Summary – Scarce. Increased since 1950. Moist to wet places up to a couple of 100 metres from stands of *Petasites hybridus*. Larvae were found in stems of this plant, through which tunnels had been eaten by larvae of *Cheilosia canicularis*. However, *N. obliqua* is also abundant at sites without *C. canicularis*.

Neoascia obliqua

Neoascia podagrica Gewone korsetvlieg

AB

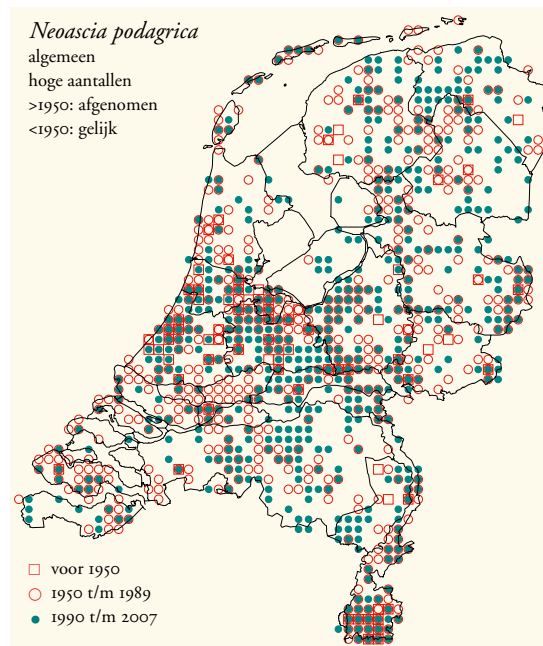
Middelgrote *Neoascia* met donker gezoomde randaders. Achterlijf zwart met gele band op rugplaatje 2 en gele zijvlekken op rugplaatje 3. Lengte 5-6 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Palearticisch. Van West-Europa en Noord-Afrika tot in West-Siberië, Turkije en het Midden-Oosten. Heel Europa.

In Nederland bijna overal bij water algemeen. In het westen een heel gewone soort, in het oosten vooral bij sloten, beken en vochtige bossen. In droge gebieden beperkt tot enkele exemplaren in de omgeving van een poeltje.

Vermoedelijk twee generaties.

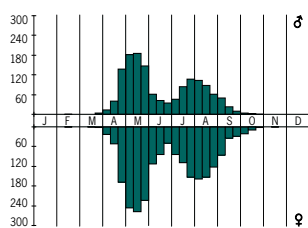
Ecologie

Uiteenlopende vochtige habitats. Het meest frequent in voedselrijke moerassen en langs voedselrijke slootkanten en moerasbosjes. Hoofdzakelijk op beschutte plaatsen aan te treffen. Mannetjes vertonen territoriumgedrag tussen kruiden, vaak bij bloemen, waar zij schijnaanvallen doen naar indringers. De paring (hoofdstuk 3, fig. 18) vindt plaats in kop-kophouding, vaak op bloemen; bij verstoring vliegen mannetje en vrouwtje samen weg.

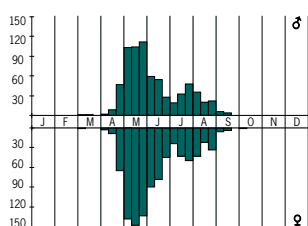
De larve leeft in aquatische milieus die rijk zijn aan organisch materiaal, zoals mest, compost of met mest verrijkte modder, maar ook in voedselrijk water. De winter wordt als larve doorgebracht.

Dušek & Láska (1962a) vermelden de larve uit groot hoefblad, in gangen die daar door *C. canicularis* in waren geknaagd. Zie voor discussie hierover bij *N. obliqua*.

Summary – Common. Decreased since 1950. Various moist habitats. Most common in eutrophic marshes, and along ditches and moist forests.

Neoascia podagrica

Neoascia tenur

Neoascia tenur Tengere korsetzweefvlieg

MR

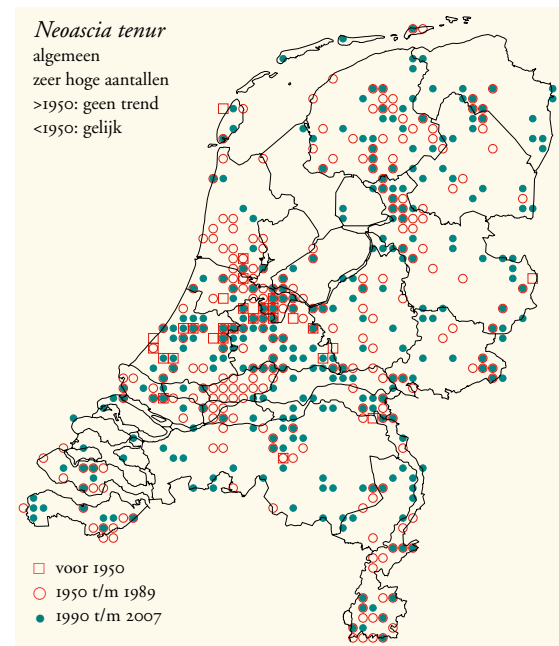
Kleine *Neoascia* met heldere vleugels. Mannetje (hoofdstuk 1, fig. 14) zeer klein met twee lichte achterlijfsbandjes, die soms sterk gereduceerd zijn. Vrouwtje soms veel groter, meestal met twee lichte vlekkenparen op achterlijf, soms geheel zwart. Lengte 3-5 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Palearticisch. Van West-Europa tot in Centraal-Siberië. Heel Europa.

Algemeen in heel Nederland, met name in de lage delen van het land.

Twee of drie generaties.

Ecologie

Lage vegetaties in uiteenlopende natte habitats: van slootkanten in veenweidegebieden tot bospoelen en hoogveen.

De imago's vliegen laag door de vegetatie en bezoeken diverse bloemen, zoals boterbloemen, pinksterbloem en look-zonder-look. Mannetjes vertonen zweefgedrag op enkele decimeters hoogte. De paring, die enkele minuten duurt, vindt in kop-kophouding plaats op bloemen en bladeren.

De larven zijn gevonden tussen bladscheden van dode rottende lisdodde en snavelzegge. Ze brengen de winter door in het derde stadium en verpoppen in het voorjaar. De popfase duurt circa drie weken (MAIBACH & GOELDIN DE TIEFENAU 1993, pers. obs. J. van Steenis).

Summary – Common. No apparent trends. Various moist and wet open habitats, from eutrophic marshes and ditches along moist meadows to fenland and bogs.

Neoscia unifasciata Limburgse korsetzweefvlieg

MR

Vrij grote *Neoscia* met donker gezoomde randaders. Verschilt van andere *Neoscia*-soorten met donkere randaders door enkele lichte band op achterlijf. Rugplaatje 2 naar achteren toe geleidelijk verbreed, voordij geel met brede zwarte ring. Lengte 5-6 mm.

Verspreiding en vliegtijd

Europees. Tot nu toe bekend uit België, Duitsland, Nederland, Zwitserland en Oostenrijk. *Neoscia unifasciata* lijkt een soort te zijn van het Centraal-Europese berg- en heuvel-landschap.

In Nederland bekend van slechts twee vindplaatsen in Zuid-Limburg: in Kathagen bij Nuth tussen 1966 en 1972 in aantal verzameld en ook in 1993 hier nog langs de Geleenbeek gevonden. Daarnaast is een exemplaar bekend uit Ulestraten in 1973.

Een generatie. In Duitsland is de soort ook in juli gevonden

(BARKEMEYER & CLAUSSEN 1986).

Ecologie

In Nederland gevonden langs beken in bossen op mergel en löss. Elders in Europa bekend van vochtige vegetaties langs beken en bronnetjes, vaak in bosachtige omgeving en met groot hoefblad in de buurt. Ook gevonden bij een stuwmeer

(BARKEMEYER & CLAUSSEN 1986, SPEIGHT 2003A).

De imago's vliegen laag tussen de vegetatie waar ze bloemen bezoeken, onder andere cypreswolfsmelk. Ze zijn gevonden in gezelschap van *N. annexa* en *N. obliqua* (BARKEMEYER & CLAUSSEN 1986). In het dal van de Geleenbeek vloog *N. unifasciata* wat verder van de beek met groot hoefblad. Dicht bij de beek vlogen honderden *N. obliqua* (pers. obs. J. van Steenis).

De onvolwassen stadia zijn onbekend.

Summary – Very rare. No apparent trends. Threatened. Along streams in deciduous forest.

Olbiosyrphus Citroenzweefvliegen

MR

Middelgrote zwarte zweefvliegen (8-10 mm) met smalle citroengele banden op het achterlijf, citroengeel gezoomde borststukzijranden en grotendeels gele poten. Ze verschillen van *Xanthogramma*-soorten door de behaarde ogen en de lange geelachtige haren rond de achterste ademopening in het borststuk (MIK 1897).

Taxonomie en determinatie

Olbiosyrphus wordt door verschillende auteurs als een subgenus van *Xanthogramma* behandeld (bijvoorbeeld SPEIGHT 2003A, B). In afwachting van een gedegen onderbouwing sluiten wij in dit boek aan bij de tot op heden in Nederlandse literatuur gevolgde behandeling van *Olbiosyrphus* als genus. Determinatie is mogelijk met alle gangbare Nederlandstalige determinatiewerken.

Verspreiding

Palaarctisch genus met drie soorten, waarvan er twee in Europa voorkomen. Er is één soort uit Nederland bekend.

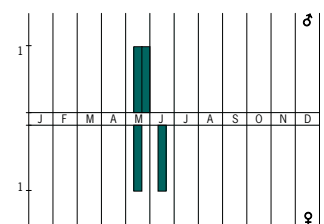
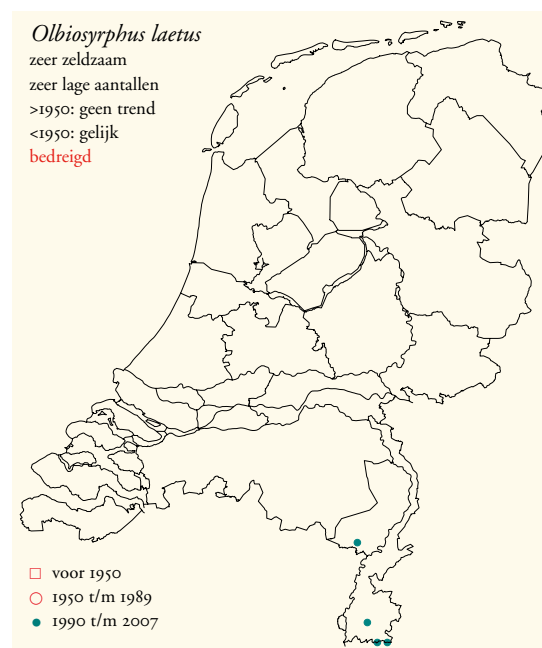
Ecologie

De vliegen bezoeken bloemen. De waarnemingen aan de eieg van *O. laetus* zijn de enige informatie over de onvolwassen stadia.

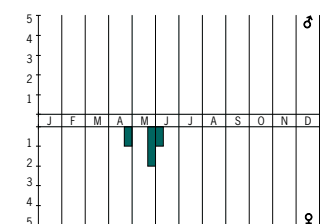
Olbiosyrphus laetus Wimpercitroenzweefvlieg

MR

Lijkt op *Xanthogramma*, maar tekening minder fel geel, banden in plaats van vlekkenparen op rugplaatjes 3-4 en behaarde ogen. Band op rugplaatje 3 bij mannetje breder dan op rugplaatje 4, doet daardoor enigszins denken aan *Dasyrphus tricornatus*. Lengte 8-10 mm.

Neoscia unifasciata

Olbiosyrphus laetus